

Numărul 35. Oradea-mare 1/4 septembre 1902. Anul XXXVIII

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe 1/2, de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei.

C e r u l.

(Dșoarei Elena Vacarescu.)

O! Cerule, în ținte nenumărat de multe te-a fixat
Provedința de-asupra tuturor. Respunsurile tale remas-ău
în veci mute și întârta-vor gândul în falnicul său sbor.

Ți s'a cerut misterul plutirii fără margini; s'a de-
finit mesura l'a astrelor rotiri. Se crede-a noastră minte
stăpână pe 'nfinițuri, iar țintele-ți de aur rid vecinic în
sclipiri.

De-or fi oameni acolo cu gânduri și simțire, de-or
fi sorți ce luminează mici globuri de pământ, în vasta ta or-
bită nemărginit de mare ai despărțit prin spațuri cu-
vântul de avent.

Dar ce șcim de la astre! A pietrelor ciocnire, ce ca
ș-ai noștri semenți se șfarmă între ei, ș-apoi rostogolite
prin păture de aer, îmbogățind țerina reintră 'n sinul ei.

Riria.

Teatru de societate.

Comedie în două acte.

(Fine.)

Scena XIX.

Acelaș, Tirănica.

Eduard (încet, lui Cică.) C'est la mère; filons!
Cică. Oui, filons!

Tirănica. Le-am trimis un litru întreg să aibă
ministrul domeniilor ce gustă.

Cică. Ministrul domeniilor?

Tirănica. Da, domnule, ministrul domeniilor e
cu bărbatu-meu în biurou...

Eduard (încheindu-se la haină.) Précisément, j'a-

vais besoin de lui... Tocmai ieră să-i cer audiență...
Quelle occasion!

Tirănica. Bine, dacă voiți să-i vorbiți, o să ve
dați de șcire când o fi să plece.

Eduard. Je vous remercie, Mme. Mon cher
Cica, haidem în sala repetițiilor.

Cică (luându-l la braț — încet.) Ce dracu! Nu-l
șcieam pe Rășmeriță în relațiuni politice și mai ales
așa de intime cu ministrii... (Ies.)

Scena XX.

Ralița, Tirănica.

Tirănica. Ei, veți, cucoană Ralița, me cam
luasem după dumneata și începusem a-l bănuși pe
bietu Agapie. Iar el, uite, face legea minelor cu mi-
nistrul domeniilor...

Ralița. Pe semne al dumată face legi cu ade-
vărat; al meu șciu că nu mai lasă bal-mascaturile.
Tac înșe și-oii tăcea. Dar bine, nu-mi spuneași tot
dta că ai dat peste un costum turcesc în odaia dum-
nealui? Ce căutași acolo?

Tirănica. Așa-i, bine zici. Uite, numai asta
n'am lămurit-o încă. De pândit, am pândit, și nu
s'a dus nicăiera; nu mi-a venit în nici o seară mai
târziu ca de obicei...

Ralița. Tot e vr'o drăcie la mijloc, ascultă-me
ce-ți spun. Sunt foc de șireți bărbați...

Tirănica (bănuitoare.) Mai șcii? De altfel, ai vė-
duț și-am vėduț pe ministrul domeniilor... Are-o
mutră de ministru... șcii: sadea!...

Ralița. De, cucoană Tirănico...

Tirănica. Da las' că lămuresc eu cu haïnele
turcești...

Scena XXI.

Ralița, Tirănica; Răbdacoviț, Agapie.

Răbdacoviț. Așa, amice, te aștept diseară la
minister; o să lucrăm acolo.

Agapie. Domnule ministru, îmi faceți o deosebită onoare... A! uitam ceva... Nevastă, fi! bună te rog, și lasă-ne singuri... Dnă Topuz... nu ve supărați... sunt secrete de stat...

Ralița. Da nu-î nici o supărare.

Tirănica. V'a plăcut țuica, dle ministru?

Răbdacovici. Am constatat cu plăcere, dnă, după mirosul și după gustul țuicei, că ve cultivați livezile cu pruni după legea silvică... Asta ve face onoare ca proprietari...

Tirănica. Bunătatea dvoastre, dle ministru...
(Iese cu Ralița.)

Scena XXII.

Răbdacovici, Agapie; Codiță.

Codiță. Am isprăvit și eu...

Răbdacovici. Iacă diavolul de Codiță. Am pățit-o.

Codiță. He! salutare nene Răbdacovici! Ce mai faci? -- N'am jucat de mult table...

Agapie. St... tac! pentru Dzeu... E domnul ministru al domeniilor... Să nu te audă cumva nevastă-mea că m'am topit...

Codiță (surprins) Da? Bine! Atunci nene Răbdacovici, fi! mai țanțos... N'ai destule fumuri ca ministru al domeniilor...

Agapie. Vine cineva. O fi nevasta. Sus nasu! înainte botul!... Așă!

Scena XXIII.

Aceiași; Edward, Cică.

Edward. Monsieur le Ministre... (Se oprește.) Pardon, au disem că ministrul domeniilor...

Agapie (cam sfios.) E... dumnealui...

Edward. Alons done... Ce mai faci Răbdacovici? Nu mai vii pe la noi la club să te cinstim cu câte-o chartreusă.

Cică. Bonjour veterane... Ce stai așă ca un țap logodit?

Agapie. Dnilor, ve rog... ziceți, de-o veni nevasta, că e ministrul domeniilor... fără să întrebați de precină...

Edward. Ça m'est bien egal...

Răbdacovici. (supărat.) Da bine, domnule Răsmeriță, ce nu-mi spuneai că e lume la dta acasă și care încă să me și cunoască... Vrei să me faci de ris la bătrânețe?

Scena XXIV.

Aceiași; Tirănica, Ralița.

Tirănica (e'o batistă în mână.) Dl ministru e aici? A! da. Poftim domnule ministru, e batista dvoastre mi se pare.

Răbdacovici. Da nu-s nici un ministru, cucoană; sunt pensionar liniștit la casa mea... (Îa batista.)

Tirănica. Nu ești ministru? dar atunci?

Codiță (înaintând.) Doamnă, nu e ministru de stat, e înse ministru în piesa mea... Adineauri, și-a repetat rolul...

Tirănica. Cum și-a repetat rolul?... Agapie ce drăcie e asta?

Agapie. Nu-î drăcie, nevastă; a repetat rolul și ai vădut că a fost așă de bine, încât tu l-ai crezut că e adevărat ministru...

Tirănica. Ce spui?

Ralița (incet.) E drăcie, soro. Adă costumul că limpedim noi...

Tirănica (incet.) Bine zici... (Iese repede.)

Răbdacovici. Apoi, cu plecaciune... Să faci bunătate să-mi dai diseară berile și cafeaua...

Tirănica (se întoarce cu hainele turcești.) Da astea ce sunt, me rog dtale, jupân Agapie? Audeți? Vrei să mi te duceți la bal să-mi umbli ca un desmățat? D'ata îmi urziai legi cu miniștri de pae...

Răbdacovici. Pardon, cucoană; eu nu sunt împăiat încă...

Codiță. Doamnă, ve rog, nu ve supărați. După cum domnul Răbdacovici are rolul de ministru, și venise azi la repetiție, tot așă și dl Răsmeriță are rolul de pașă, ambasador al sultanului.

Tirănica. Șești ce una? Îa să me lăsați în pace cu teatru vostru că mi-ați făcut capul clopotniță de mănăstire. Vreți teatru? uite, să ve ducă dumnealui la Teatru Național că tot e gol mereu... M'ați audit? (Aruncă hainele jos și trece în fund unde se întâlnește cu Ninel.) Cine-a mai scos și pe autoru ăsta?

Ninel. De ce, mamă?

Codiță. Audeți, boerule, am pățit-o și eu: autor fără de noroc!...

(Muțunoglu, Cică, Răbdacovici vorbesc între ei incet.)

Agapie (luând pe Codiță mai în tața scenei, incet.) Me rog, poți să-mi spui acuma în ce chip se sfârșește piesa dtale?

Codiță. Printr'o căsătorie între fata boerului și autoru piesei...

Agapie. Ai voit să me scapi de-o încurcătură supărătoare, voesc și eu cu repetițiile să se sfârșească printr'un proiect de căsătorie.

(Tirănica și Ninel trec în dreapta.)

Codiță. Nu înțeleg.

Agapie. Mi se pare că-ți place Ninel. Așă am luat eu seama.

Codiță (mișcat.) Da, nu ascund.

Agapie. Ești flacău?

Codiță. Foarte flacău.

Agapie. Atunci te putem însură?

Codiță. Îți mulțumesc, domnule Răsmeriță că vine îndemnul de la dta. Eufoarte mult m'as fi codit până să-ți cer pe dra Ninel, ca să nu fiu învinovățit de niscareva chibzuirii interesate.

Agapie. Te înțeleg și-mi pare bine... că a fost așă să fie. Teatru n'o să se mai facă, dar dta, autorul, ne rămâi în casă...

Codiță. Înc'odată, îți mulțumesc...

Scena XXV.

Aceiași; Roseta, Cilibiu, Costache, Turel, Smărăndel, Tirănica, Ninel (vin din dreapta.)

Roseta. Ce ne spune dna Răsmeriță, că nu mai se face teatru?

Codiță. Da, facem „rêlache”...

Cilibiu. Se cam întâmplă cu teatrele de societate; entuziasmul mare, și-un lucru de nimic îl dărimă...

Tirănica. Ba zeu, nu e lucru de nimica liniștea la casa omului, și 'n felul în care face dumnealui al meu teatru...

Ninel (rugător, incet.) Mamă, te rog... (Îi ia mâinile într'ale ei.)

Tirănică. Teatru să joace actorii că d'ăia sînt făcuți actori! Nu; nu-mi mai las fetele să joace...

Agapie. Pace ție, Tirano... Lasă, nu ve pară tocmai reu frumușelelor, și dvoastre dnilor... fiind că tot o să jucați, dacă nu într'o piesă, dar la o nuntă de sigur... Mărit pe Ninel după dl Codiță.

Turel (șieși.) Ce spune?

(Mișcare generală de surprindere: toți se grămădesc împregiurul lui Codiță de-l felicită. Roseta șa in brațe pe Ninel și o sărută.)

Tirănică (aleargă la Agapie și-l apucă de mână.) Da ce faci omule? Dai fata așa!...

Agapie. Să nu crăcneșei, coțofano, c'apoi imi sare și mie țandăra! Așa vreau, așa fac! Până când tot dumneata să poruncești... Auđitu-m'ai?

Costache (incet.) Așa, așa Agapie... Ham! Ham! mușco...

Tirănică (depărtându-se — șieși.) A căpiat Agapie! Doamne păzește de mai reu...

Ralița (incet lui Cică și Eduard.) Vedeți? Codiță e băiat cumintel! (Le dă tifla și se depărtează.)

Turel (lui Codiță.) Și ziceai că ești fără noroc!

Codiță. Și norocul, când vine, — vine!

Smărăndel (lângă Eduard, il privește semnificativ.)

Eduard. Je vous felicite pour votre seur, Mlle.

(Se depărtează.)

Smărăndel (cu dispret, in urma lui.) E impertinent!

Agapie (luând pe Ninel de mână și inaintând in față, incet.) Șeiu că-ți place. Să ve dea Dzeu noroc... (O lasă și trece spre stanga in față.) Iar eă... adio bal-mască... Nu face nimic: imi înmulțese familia...

Costache (incet.) Cum remâne cu măsculițele, Agapie? Ce faci cu legea minelor?

Agapie. Vai de mine, și de mine! Or face legi de-acuma nepoții mei...

(Cortina.)

N. Radulescu-Niger.

A g o n i e.

Nu me iubi — dar fi cu îndurare
Și uită cât de mică m'ai văduț;
Zimbește-nă cum zimbești lu fiecare
Din viața torii ce-i privești perdat.

Nu me iubi — dar vino, te coboară
În somnul meă cel sbucimat de vis;
Să cred că ingerii cu mine sboară
Să-mi pară că tot e deschis —

Nu me iubi — — dar dă-mi o sărutare,
Stai lângă mine, spune-mi ca 'n trecut
Și iartă-me că n'am știut fi mare
Dacă din leagăn mică m'am născut.

August 1902.

Maria Gunțanu.

Ieoane din viață.

(Urmare.)

10. Logodna.¹

Față cu evenimentele ce urmară, fără să le aștept, măme gândii că trebuie să iaă o hotărare eroică. Modul cum a încheiat dșoara Răinu socotelile cu dl Mötz — respingënd milioanele nepotului seă cum și darul lui de nuntă — pentru mine, se 'nțelege, imi arată calea ce trebuia să urmez. Pe lângă aceasta, atitudinea Corneliei,² începuse a me neliniști.

După plecarea dlui Mötz, dēnsa profitând de un moment, când surorile ei nu se mai găsiă lângă noi, imi zise:

— De ce nu vii să te consulți cu mama in cea ce te privește in afacerea asta? Mama are altă idee despre dta și apoi nu uită că și noi sūntem fete bine crescute și cu stare cum puține sūnt in Craiova...

— Ce vrei să zici, dșoară?

— Ce voi să zic, dta me 'nțelegi, de geaba te prefaci.

— De loc, dșoară, numai dacă mi-ai spune.

— O, da, altele sūnt înțelese, numai eă n'am partea asta!... Oh, Dzeule, pe cine să invinuesc dacă mi-a lipsit prezența de spirit și curajul? Vai, ce nenorocită sūnt, dle Vulcan!

Cornelia plāngea inăbușit, cu mâniale acoperindu-și fața.

— Dșoară Cornelia, ce insemnează asta pentru Dzeu!

Intr'adevăr me zăpăcisem și nu șcieam ce să fac ca să o liniștesc. Înțelegeam ce se petrece in inimă-i și totuș trebuia să me prefac că nu pricep rostul lacrimilor ei, să fiu de peatră, căci iubirea pentru chiriase eră covârșitoare, trainică și durabilă ca să nu roșese la gândul că aș întreținea relațiuni și cu Cornelia.

— Dșoară, încetează pentru Dzeu, să nu te audă cineva; îți promit să vii la mama dtale, să-i vorbesc, și să-i cer sfatul.

Cuvintele mele avură darul să o liniștească. Se reculese și privindu-me cu duioșie, imi zise:

— Așa dar imi promiți?

— Negreșit că da; de ocamdată in se, trebuie să merg la dna Răinu să-i spu că de mâne, cu părere de reu voiă intrerupe cursurile in vederea examenului de bacalaurat care bate la use.

Promisiunea mea o făcea să întrețarească perspectiva unei fericiri viitoare, așa cum și-o imagină sērmana Cornelia in visele ei amoroase.

Oh, de ar fi ghicit dēnsa adevărata mea intențiune cu care me grăbiam să merg la dna Răinu.

Imi întinse mânia cu grație și o auđii:

— Iartă-me, dle poet, că ți-am causat o neplăcere trecătoare prin plānsul meă... Me duc să te anunț că ai sosit deja.

A eșit din camera patrată și cam obscură și rēmas singur, respira liber, de unde până acı credeam că me sufoc.

Nu trecură 5 minute și Cornelia veni să-mi anunțe că chiriasa e dispusă să me primească.

¹ Acest capitol și cel următor s'a scăpat din vedere a se menționă la începutul părții a III-a.

² Din eroare s'a tipărit Victoria in loc de Cornelia la cap 6, partea III.

De prima oară simții un tremur în suflet, gândindu-mă că va trebui să dau ochi cu dsoara Răinu — în persoana căreia vedeam o eroină a inimei sale iubitoare.

Eră pe la aprinsul luminărilor.

Pe masa, din salonul de primire, ardea deja lampa cu abajurul ei de culoarea cerului. Dsoara Răinu lăsase transperantele jos și cu gândul că eu să nu ghicesc ce se petrecuse, deschisese cărțile de studiu și acum căută cu interes în caetul ei de teme prefăcându-se că dorește să corecteze ce scrisese.

Cu multă precauțiune apăsai clampa de la ușe și fără să produc vre-un sgomot, mi-am rezemat bastonul de colțul păretelui și mi-am pus pălăria în cuer, apoi trecui în salon.

Printr'o mișcare studiată de mai nainte, dsoara Răinu, după ce întoarse capul și me zări, sări grațios de pe scaun exclamând surprinsă:

— Ah, dl profesor, e deja aci?!

— Da, dsoară, ve rog să-mi scusați întârzierea; pe viitor voi căută să fiu mai exact; astăzi niște afaceri și o mică indispoziție trecătoare m'au făcut să întârziu cu un ceas, dacă nu me înșel.

— Nu face nimic, dle Vulcan; în casa noastră să nu socotiți că veniți la un străin... Dar am auzit bine... ori...

Și-și intrerupse vorba ca și cum ar fi strâns-o cineva de gât, pe când cu mânuța ei căută să se convingă dacă temperatura mea e normală.

— Da, simt o căldură neobișnuită; mâna dvoastră arde și aceasta îmi dovedește că nu sunteți tocmai bine.

— Nu e nimic, dsoară, îmi va trece; dar dvoastre sunteți bine?

— Eui? da, mulțumesc sunt sănătoasă.

— Nu-mi vine să ve cred dsoară; acel cearcăn albastru închis de la ochi par că mi-ar afirmă contrarul.

— Am avut și eu o mică supărare trecătoare, iată pricina dle Vulcan; dar incolo toate sunt în voia Domnului.

— Și totuș resună atâta durere în glasul dvoastre. Din contra, eu vegăsese foarte schimbată astăzi.

— Schimbată, ați spus?

— Și trebuie să suferiți, nu este așa?

— O... da... trebuie... zise dânsa suspinând dureros...

De oare-ce nu voiam să prelungesc agonia unor întrebări și răspunsuri pe urma căror nu putea să reiasă adevărul și cauza ce ne mistuia, trecui drept la subiect:

— Șeiu totul, dsoară; și de aceea am venit să iaș parte în lupta la care destinul v'a angajat și dacă îmi va fi cu putință să iaș asupra-mi partea cea mai grea, m'aș socoti cel mai fericit.

— Cum? Ce știți dle? Ce fel? Cine v'a spus întrebă dânsa sculându-se și tremurând de emoțiune.

— Cornelia mi-a povestit tot ce s'a petrecut între dvoastre și dl Mötz.

— Așa dar și dvoastre știți ce se desfășoară la noi de 2 zile înco!!

— Da, știu, și fiind că într'o asemenea împrejurare ați știut să me apărați ca pe însă-și cinstea dvoastre, cu prețul fericirii și viitorului ce ve suridea, de acea ve rog, să-mi permiteți a ve mărturisii acea ce v'am ascuns până aci; mi-e cu nepu-

tință să mai țin zăvorită o taină ce tinde să străbată toate cetățile ce v'ar ținea ascunsă de mine... ca să ve vestească dsoară Răinu, că un suflet tremurâ de dorul dvoastre, că zi și noapte nu face decât să se gândească la dvoastre.

— Și acel suflet ce tremură de dorul meu, ce se gândește zi și noapte la mine este chiar sufletul poetului meu, nu este așa că am ghicit?...

— Da, chiar al lui e dsoară, care ve adoră și vine a ve mărturisi că sunteți prima lui iubire, pentru care e gata să-și pue viața cheazăsie...

— Vai, Dzeu a fost așa de bun cu mine că, după o vijelie aduceătoare de moarte, făcui să răsără în pusta ce me credeam, un soare atât de mândru și strălucitor, dătătorul fericirii și sănătății mele... Oh, prin cine altul aș putea mulțumi Celui puternic decât prin dvoastre care sunteți soarele meu... Cu ce să ve pot mulțumi eu sêrmana?

— Cu o privire, scumpă dsoară și cu favoarea de a me socoti de azi înainte cu totul al dtale la fericire și la nenorocire. De aceea te rog, increde-te în mine și să nu ne mai domnim ca doi străini.

— Îți mulțumesc cu recunoștință, scumpe poet; me incred în spusele tale ca 'n Cel de sus. Și me voi conformă dorinței tale de a nu ne mai domni.

Și cum își plecase puțin fruntea, i luaș frumosu-i cap în mâni și o sărutal cu așa dor, încât mi se părui că lumea se transformase într'un paradis.

Stringând-o la peptul meu, rămăserăm, așa căteva clipe muți în extasul fericirii.

Mai eră nevoie oare de multe vorbe ca să 'nțelegem că aparținem unul altuia? Privirile noastre nu afirmau în de ajuns această iubire care-și făcuse drum printre toate evenimentele?

Ne-am aședat pe canapea unul lângă altul. Eu urmaș:

— Și-acum să-ți destăinuesc toate gândurile mele cari m'au grăbit să viu aci lângă tine. Ascultă-me:

M'ai am o săptămână și trebuie să plec la baccalaureat. Pentru a ne găsi uniți și tari în ori ce eveniment, sunt de părere să consfințim unirea noastră prin schimbarea a doue inele, un fel de verigi de aur în care să fie săpate numele nostru.

— Te 'nțeleg — vrei să zici că urmează să ne logodim înaintea plecării tale.

— Da, fie și logodnă, dacă vrei să-ți zici așa. Va fi un semn, un document care să ateste că ești promisa mea înaintea căruia vor trebui să capituleze toți milionarii.

Pe lângă aceasta, va trebui să ve mutați de aci în timpul absenței mele, căci apropierea Corneliiei nu ne poate garantă nici odată fericirea: trebuie să fim cât se poate departe de familia proprietarilor.

— O, da, în privința mutării hotărisem chiar de mai nainte, căci cunoașcem atât eu cât și mama intențiunile Corneliiei. Cred că numai lucruri frumoase nu ți-o fi povestit de mine, precum n'a mai lăsat-o inima să te laude și pe tine ca la început... De aceea nu sunt vrednică să-ți mulțumesc că ai venit ca un trimis al lui Dzeu să spulberii restriștea sufletului meu... Ce m'aș fi făcut eu fără tine poete? Ce vorbe grele îmi vâjăiau ca gloanțele pe lângă urechi... Și din zi în zi furia lor devenia mai înversunată; de când ai devenit profesorul meu, am ajuns meterezul tuturor calomniilor...

O vizită în bucătărie.

— Fii liniștită și senină, dragă floare, căci în curând toate se vor termina. Eu voi face să înceteze calomniile... căci socotesc, într-o lună cel mult, tu să devii tovarășa mea în fața lui Dzeu și a oamenilor.

— Ah, de n'ar fi numai un vis acest moment care-mi prețuește cât viața întreagă; dă-mi voe să chem și pe mama, să împărtășească și dânsa fericirea noastră.

Trecu sglobie și veselă în camera din fund să comunice mamei sale hotărîrea mea.

În câteva momente veni ră lângă mine.

S'ar fi creșut că dna Răinu își veduse un fiu iubit, căci când i sărutai mâna, dânsa începuse să lacrimizeze: erau lacrimi de bucurie. Nusy o imită.

— Așă dar știi afacerea cu dl Mötz?

— Da, o știu. I mulțumesc tot de odată prevedinței că ni l-a scos în cale, căci altmintreli cine știe până când ajungeam la punctul unde suntem astăzi.

— Și ți-ai luat seama, dragul meu, la toate greutățile ce ai de învins? Nu crești că o legătură imediată te-ar oprî din avântul dtale către idealul ce l-ai hrănit în suflet?

— Oh, idealul meu, onorată doamnă, este dânsa, fără de care el e mort.

— Dacă aceste sînt cuvintele inimii dtale, atunci binecuvîntarea mea să ve însoțească în tot locul.

Îți mulțumesc scumpă mamă, și amîndoi i sărutarăm mâna, iar dânsa ne sărută pe frunte.

În privința logodnei ne-am înțeles să o seversim pe seara următoare, înse spre a fi scutiți de neplăceri pe cari le bănuiam din partea Corneliei, am hotărît să o seversim în cea mai mare taină la institutul Buzoianu între 10 și 11 din noapte în asistența colegului Lucescu, ajutorul meu din institut, a directorului și a preotului Iliescu.

Dl Buzoianu, fiind pus în curent de mine de cele ce urmă să aibă loc în institut, mi-a oferit salonul seî artistic mobilat, căruia nu-i lipsia nici piano, nici bibliotecă, nici tablouri minunate.

La ora hotărîtă eram prezenți aci, eu, dna și dșoara Răinu, precum și sus citatele persoane.

Când în tăcerea salonului aușirăm glasul sonor al preotului oficiând serviciul divin, stând smeriți în picioare în fața lui, simțiam că formăm unul și acelaș suflet contopit prin radiarea iubirei sfinte, care suflet plutia senin în atmosfera ceremoniei.

Aceasta ceremonie consfinția unirea a doue inimî ce se iubiau fără altă cauză decît de a fi și esistă unul pentru altul.

(Va urmă.)

Petru Vulcan.

C u g e t ă r î .

Femeile cari glumesc cu amorul, sînt ca copiii cari se joacă cu cușitul: se rănesc în totdeauna.

*

Amorul face din femeie o femeie nouă; aceea de astăzi nu mai e cea de ieri.

*

Viața e un contract impus chiriașului, fără cîștirea prealabilă a caetului de sarcini.

Doine și hore populare.

(De pe valea Crișului repede.)

Pădureana, pădureană,
Tucu-ți ochii ș-o sprînceană,
Și cercelu din ureche
Și gura când ța fi sete.

Fă-me Doamne ce mi face,
Fă-me pasere pistriță
Și la Cluș o crășmăriță,
Să crășmăresc vin și bere
La rēgute tinerele,
Care m'am iubit cu ele.

La toată casa-i haiduc,
La nana să nu me duc,
Fie haiducî ca frunza,
Tot la nana m'oi țipă.

Hop leliță lelișoară,
Bagă 'n sac și hai la moară.
Așă-i omul cel frumos,
Cât ce mere¹ bagă 'n coș,
Dară omul cel urit,
Nici la moară n'are rēnd.

Cine zice că cînt bine,
Șohan² n'are haîne bune,
Numai rele ca ș-a mele,
Ș-astea-s date pe inele,
Ruminele și albele.

Eu me duc mândra remăne,
Plînge frunza după mine,
Las' plîngă că n'am pe nime,
Numai Dumnezeu me ține.

Mărită-m'aș mărită,
După slugă nu m'aș da,
Gazdă mare nu me cere,
După slugă n'aș mai mere.

Toată lumea me huleșce,
Că sînt lotru de neveste,
Nici nu zic, nici nu me jor,
Nici nu me las până mor.

(Oradea-mare.)

Nicolau Fîru
invēțător.

¹ Mere = merge.

² Șohan (ung. soha) = nici odată.

SALON.

Societatea fondului de teatru în Bistrița.

Succesul.

Societatea pentru fond de teatru român ș-a ținut anul acesta adunarea generală în Bistrița la 7 și 8 septembrie st. n. Ca în anii trecuți, astfel și acuma adunarea a avut un succes escelent. Zelul bistrițenilor a ridicat aceasta întrunire la nivelul unei adevărate serbători, la care toți au participat spre a-și da partea de entusiasm, spre a-și oferi obolul.

Afară de Bistrița contingentul cel mai mare l-a oferit Năsăudul, apoi valea Someșului, a Șieului, a Bărgăului până sus spre Bucovina. Au venit bărbați și bătrâni, octogenari încărunțiți în muncă și o cunună frumoasă de dame.

Impresiunea a fost din cele mai entusiaste, căldura bucuriei s'a vărsat pe toate fețele și o fericire a cuprins pe toți, fericirea inspirată de impresiunea că neamul nostru face un progres pe terenul cultural.

Scurtă vorbă, adunarea a avut un mare succes moral, care prețuește mai mult decât orî ce, — dar și rezultatul material este la aceeași înălțime, ceea ce constată că adunarea a avut un succes complet.

Primirea comitetului.

Membrii comitetului, cari au domiciliul în diverse părți, la Brașov, Oradea-mare, Arad și Timișoara, s'au întrunit sâmbătă (6 septembrie) dimineața la 6 la gara din Cluș, vinind cu trenurile cari sosesc acolo cam în același timp, spre a-și continua împreună călătoria la Bistrița.

De asta-dată comitetul eră represintat în număr mai mare decât pân' acuma, căci din șapte membrii veniseră cinci. Erau de față: președintele Iosif Vulcan, secretarul dr. Iosif Blaga, cassarul N. Petra-Petrescu și membrii Emanuil Ungurian și Vasilie Goldiș.

A fost o surprindere foarte plăcută pentru cei ce sosiseră, că ilustrul nostru poet dl G. Coșbuc, întorcându-se din Italia la București, a ajuns în același timp acolo și s'a întreținut câteva momente cu cei prezenți.

Din partea inteligenței române din Cluș asemenea ieșiră câțiva prieteni la gară și în conversație veselă timpul de o oră și mai bine, trecu repede.

În societate a fost reprezentată și presa, „Gazeta Transilvaniei“ prin dl Paul Delaleta, „Drapelul“ prin dl Horia Petrescu, „Luceaferul“ prin dl V. E. Moldovan.

Trenul pus în mișcare, traversarăm valea Someșului, desfătându-ne în regiunea frumoasă și discutând diverse chestii de la ordinea zilei.

La Deș trenul oprește mai mult. La gară nici un suflet de român. Numai simpaticul nostru tenorist, dl Vasile Popovic, ales preot în Tresnea, comitatul Sălagiu, care se ducea a-și vedea parochienii.

De aici trenurile apucă în două direcțiuni. Unul spre Sălagiu-Chior, altul spre Bistrița, în mijlocul unei văi încadrată de dealuri, cari se tot urcă și în zarea depărtării devin niște munți uriași.

Trecem pe lângă sate și orașele, cari au avut roluri în istoria Ardealului, vedem curțile nemeșești aproape toate dărăpănate și lângă ele casele iobăgești ridicându-se. Dăm în valea Șieului, inzestrată cu frumoase sate românești și săsești. Și 'n cele din urmă iată apare Bistrița.

La gară lume multă. În fruntea acesteia o grupă de domni, preoți și civili în haîne de serbătoare. Și în fund, drept întregire a tabloului, patru gendarmi.

Coborîndu-se membrii comitetului, au fost binevențați de comitetul aranjator, inzestrat cu cocarde ocazionale. În numele lui, președintele protopopul Domide a adresat președintelui Societății și membrilor din comitet un călduros salut, — la care a răspuns apoi în numele comitetului Societății dl Iosif Vulcan.

Seara de cunoștință.

După presintarea reciprocă, membrii comitetului și oaspeții sosiți, au luat loc în trăsură și au intrat în oraș.

Bistrița este un vechiu oraș săsesc. Exteriorul seî inșe nu denotă aceasta, căci afară de biserica cea mare, totul are o înfățișare modernă. Strade largi și drepte și în ele case mari și frumoase, multe cu un etagiu, altele cu două. Are și un gimnasiu săsesc de opt clase.

În timpul din urmă și Românii au început să ocupe teren. Precum arată statistica, ei fac mare progres, căci în ultimii zece ani numărul lor aproape s'a dublat. Astăzi sînt aici cam trei miî.

Progresul lor exterior se manifestează prin două aședeminte. Înteu prin biserica cea mare și frumoasă, pe care au cumpărat-o de la minorii; a doua prin institutul de credit și economii „Bistrițana“.

Elementul românesc are aici trei pături tari: clasă inteligentă, din care fac parte advocații și funcționarii, în frunte cu ambii protopopi; meserieșii, cari se presintă tot progresând și au o reuniune, — în urmă poporul, care ne face impresiunea cea mai bună.

Seara tot publicul s'a întrunit la cină comună în restaurantul de vară al otelului Regele Ungariei. O seară de cunoștință aceasta din cele mai reușite, participând peste o sută de persoane. În deosebire ne-a surprins plăcut mulțimea damelor frumoase. Par că p'alice sînt mai bune românce decât aiurea. Veselia s'a potențiat prin escelenta musică românească, care ne-a cântat cele mai frumoase piese.

Primul toast a fost pronunțat de președintele Iosif Vulcan accentuând progresul Românilor din Bistrița pe care l-a comparat cu progresul general al neamului românesc, și a închinat în sănătatea bistrițenilor, acest element sănătos în corpul națiunii.

Protopresbiterul Monda a ridicat păharul în sănătatea președintelui Iosif Vulcan.

Apoi a urmat un șir de toastе frumoase. A făcut mult haz toastul preotului Dan, care l-a intercalat cu cântări.

Dl V. B. Muntenescu, autorul bine cunoscut din coloanele revistei noastre, închinând în săneta-

tea lui Iosif Vulcan, a exprimat dorința ca comitetul Societății să-i publice adunate într'un volum discursurile de deschidere ținute la adunările generale ale Societății.

Dl dr. Iosif Blaga a ridicat un toast avântat în onoarea sexului frumos, care și la aceasta întrunire are atâtea reprezentante.

Tinerul Iuga a toastat în numele tinerimei pentru progresul Societății.

Cel mai mare efect l-a atins octogenarul Toma Hontila, care la adâncile sale bătrânețe de peste 80 de ani, a simțit un dor nemărginit să ia parte la aceasta adunare culturală și s-a manifestat marea bucurie prin cuvinte emoționante, pline de duioșie și de un umor sânetos, închinând tot în sănătatea președintelui, care la rândul seü a mulțumit foarte pëtruns.

Frumoasa societate, în care prezentările le-a făcut cu multă amabilitate părintele Gerasim Domide, președintele comitetului aranjator, a petrecut împreună vesel până la orele 12. O parte până și mai târziu.

Serviciul divin.

Duminecă, 7 septembrie, dimineața s'a servit liturghie solemnă în spațioasa biserică gr. cat. A pontificat vicarul Ciril Deac de la Năsëud cu asistență de mai mulți preoți, iar cântările rituale le-a executat corul plugarilor sub conducerea învățătorului Th. A. Bogdan.

Eră o privești innălțătoare a vedea biserica înșesată de lume compusă din inteligență, meseriași și popor. Progresul care se manifestă, umplea de bucurie toate inimele.

Biserica ênsaș, mare și elegantă, par că ar fi o catedrală, impune prin imosanța sa. Frumoasa slujbă a preoților ridică inimele. Iar corul plugarilor ne inspiră o adevărată mândrie în toți.

Culmea impresiunilor ni s'a oferit când părintele Gerasim Domide s'a urcat în amvon și a tëlcut poporului cu o caldă inimă românească însemnăta-tea zilei, când o societate culturală națională vine să serbeze adunarea sa generală în orașul acesta, invitându-l să ia parte toți și să asculte învățăturile ce se vor propune.

Cu cele mai plăcute impresiuni eșirăm din biserică și tot publicul a mers la casa comitatului, unde avea să se deschidă adunarea generală.

Sedința primă.

Sala comitatului Bistrița-Năsëud a oferit o privești minunată. Îndesuită de lume, în care damele ocupaü locurile de frunte, ea avea un aspect serbătoresc. Preoți și civili, dame și domni, meseriași și popor umpleau toate părțile salei, iar galeriile gemeau de lume.

Președintele Iosif Vulcan, impresorat de membrii comitetului, luă loc la masa presidială și deschise adunarea prin discursul pe care îl publicarăm în fruntea numărului trecut.

Apoi luă cuvântul avocatul dr. Demetriu Ciuta și salută adunarea printr'un discurs valoros în numele Românilor din Bistrița și împrejurime.

Dl dr. Gavriil Tripon salută adunarea în numele Asociațiunii prin o vorbire avântată și zisă cu un talent oratoric care a captivat toate inimele.

Dl Ignatie Seni, vicepreședintele reuniunii în-

vătătoresci „Mariana“, salută adunarea în numele acelei reuniuni.

La toate cuvântările acestea, cari se vor publica în numerele viitoare ale revistei noastre, a respuns președintele Societății mulțumind pentru căldura cu care adunarea a fost intimpinată din toate părțile.

Trecënd la ordinea zilei, s'aü ales secretari dnii Vasilie Goldiș și dr. Iosif Blaga.

Apoi s's cetit raportul general al comitetului, raportul special al cassarului, raportul și propunerile comitetului în chestia modificării statutelor. Relevăm starea cassei: aceea în anul trecut s'a sporit cu 24.375 cor. 24 fileri și la 30 iunie an. c. s'a urcat la 310.664 cor. 49 fil. Toate acestea s'aü predat unor comisuni, cari să studieze și să facă raport asupra lor în ședința următoare.

Disertațiunii s'aü înscris trei; de domniü Ioan Pëcurariü, profesor la gimnasiul din Năsëud; dr. Iosif Blaga, profesor la gimnasiul din Brașov, secretarul societății și dr. Valeriu Branice publicist în Lugos. O adevărată ședință, de care de mult nu s'a ținut.

Întëiü s'a dat cuvântul dlui Ioan Pëcurariü, care ținü o conferență liberă, vorbind elegant, într'o formă clară și simpatică, în o românească curată, despre influința și desvoltarea artei. Publicul l-a ascultat cu cea mai mare plăcere și la sfêșit l-a acoperit cu aplause, iar președintele i-a mulțumit pentru plăcerea ce a produs.

Vom publica în curënd aceasta conferință și atunci și cetitorii noștri vor putea apreția calitățile sale.

Timpul fiind înaintat, căci eră aproape de unu, cetirea celoralalte doue lecturi s'aü amănat pe ședința viitoare, dimpreună cu cetirea depeșelor de felicitare.

Banchetul.

La orele unu și jumătate membrii Societății, cu damele presente, s'aü întrunit la un banchet în grandioasa sală a societății sășesci „Gewärbverein“.

Un public frumos și elegant, cam vr'o doue sute de persoane, care își petrecea vesel sub impresiile muziceii admirabile, care cântă cele mai frumoase melodii românești, câtă vreme afară treascurile bubuiaü.

Primul toast a fost pronunțat de președintele pentru Maj. Sa monarhul; apoi dl Gerasim Domide a închinat în sănătatea președintelui, care a mulțumit făcënd omagii bistrițenilor; dl vicar Ciril Deac a ridicat păharul pentru membrii comitetului, în numele căruia a respuns dl Emanuil Ungurian arătând principiile ce trebuie să urmărească Româniü dacă vor să progreseze; preotul Dologa a toastat pentru sănătatea reprezentanților autorităților publice, în numele cărora a respuns în limba germană senatorul Daniel Geist; dl N. Petra-Petrescu pentru meseriași și popor; în numele presei a vorbit dl Augustin Paul, redactor la „Gazeta Transilvaniei“, iar în numele tinerimei dl E. V. Moldovan. S'aü mai zis câteva toaste, după care masa s'a ridicat în mijlocul veseliei generale.

Petrecerea poporală.

De aici tot publicul s'a dus în localul de petreceri poporale „Bombardir“, unde jocul începuse.

Un popor frumos, fete și neveste în pitoresc costum. Jocaș Someșiana, în mijlocul unei lumi imense care îi privia.

După terminarea jocului, învățătorul Bogdan, în fruntea tinerimii țărănești salută pe președintele Societății prin cuvinte călduroase, la cari acela a răspuns felicitând noua generațiune a poporului, care se presintă cu atâtea calități culturale.

A mai vorbit dl Petra-Petrescu, îndemnând poporul să învețe, ca să poată înainta.

Concertul și teatrul.

Seara la 8 a urmat concertul și reprezentația teatrală. Sala imposantă și toate galeriile pline de lume. Atâta public nu cred să se mai fi întrunit acolo. Un tablou pitoresc, în care costumul inteligenței și al poporului formau o armonie plăcută.

Serata s'a început cu un concert. Întâiu corul dirijat de tinerul Domide, fiul părintelui Gerasim Domide, a cântat un chor „Ce faci Ioana“ de Dima.

Apoi dna Elena Eitl n. Florian, escelentă pianistă a executat doue bucați: Transcription Faust-Valse de Gounod și „Ilustrațiunea română“ de Karrasz cu o bravură de tehnică ulmitoare, care a stors aplause generale.

Dșoara Virginia Gall, filomela încântătoare, a cântat o arie din Trobadour de Verdi și Chanson espagnol de Delibes, cucerind toate inimile și încântând pe toți.

Apoi a început teatrul. Întâiu meserieșii au jucat comedia „Treii doctori“ localisată de dna Virginia A. Vlaicu. Piesa înse n'a fost potrivită pentru cei ce au jucat-o, de aceea succesul a lăsat mult de dorit.

Mult mai bine, aproape cu totul bine, a reușit represintarea piesei a doua, „Ruga de la Chiseteu“ de Iosif Vulcan, jucată de popor. Toți au jucat bine și binișor, afară de cel ce a represintat pe ovreul Șloim, care a vorbit atât de încet că publicul n'a auzit aproape nici un cuvânt. Astfel rolul a fost sacrificat. Prima condiție a diletanților este să vorbească pe scenă ca să-i audă publicul.

Corurile, bine cântate a fost conduse și în piesa aceasta de tinerul Domide.

Ședința a doua.

Luni la 8 septembrie s'a ținut în sala mică de la „Gewärbeverein“ ședința a doua a adunării generale.

Întâiu s'au cetit raporturile comisiunilor, cari au aprobat lucrările comitetului, ale cassarului, precum și propunerea comitetului d'a nu se modifica statutele, ci a se începe pe temeiul lor o lucrare pregătitoare pentru înființarea teatrului național, având comitetul să presinte un plan de acțiune la viitoarea adunare generală.

Vom publică propunerea comitetului în chestiunea aceasta, pentru ca și publicul să ia la cunoștință de aceasta importantă afacere.

Ceea ce privește partea materială a adunării, s'a constatat că s'au înscris 4 membri fondatori cu câte 200 coroane, 3 pe viață cu câte 100 coroane, 33 ordinari cu câte 10 coroane și 23 ajutători cu sume mai mici. Suma totală încasată e 1394 cor. și 20 fileri.

Viitoarea adunare generală se va ține la Sebeșul-săsesc, unde Societatea a fost invitată prin dl dr. Iosif Blaga, imputernicit a face aceasta din partea Românilor de acolo.

Terminându-se lucrările administrative, s'a continuat cetirea disertațiilor.

Dl Petra-Petrescu a cetit lucrarea dlui dr. Valeriu Branișce, care n'a putut veni la adunare. Lucrarea intitulată „Cum jucăm teatru“ face critica reprezentațiilor teatrale aranjate de diletanți. Bine primită de auditor, ea se va publică în curând în revista noastră.

Apoi dl dr. Iosif Blaga a cetit lucrarea sa: „Ceva despre psychologia plăcerii estetice“, care a fost ascultată cu cea mai mare plăcere și în sfârșit acoperită cu aplause generale. Și aceasta lucrare se va publică în revista noastră.

Esauriându-se ordinea ședințelor, președintele închise adunarea mulțumind bistrițenilor pentru primirea călduroasă.

În numele acestora, dl avocat dr. Victor Onișor a mulțumit președintelui și Societății pentru onoarea ce li s'a făcut prin aceasta adunare generală.

Petrecerea cu dans.

Seara la 8, o prea frumoasă petrecere cu dans, în sala cea mare de la Gewärbeverein a încheiat șirul festivităților.

Iată lista damelor prezente:

Doamne: Dr. Login, Bistrița; Iuga, Negrileșci; Luchi, Năsăud; Marcus, Rodna; Avram, Maier; Petri, Năsăud; Herman, Deș; dna v. Pop, Bistrița; dr. German, Bistrița; Filipan, Năsăud; Gal, Secuieș; Pletos, Năsăud; Tohón, Bistrița; Nașcu, Polafți; Seridon, Pasca, Cutean, Bistrița; Vachsmann, Csát, Borgo-Prund; Hanganuș, Borgo-Prund; Craciun, Bistrița; Mureșan, Bistrița; Rus, Iuda; Matheiu, Bistrița; Viteaz, Teaca; Moisil, Năsăud; Monasterian, Bistrița; Parasca, Hațeg; Scurtu, dr. Pop, Bistrița; Ana Pop, Gherla; Valeria Man, Beșoan, Bistrița; Domșa, Penticul-Tecei; Negruș, Chitta, Bistrița; Borda, Bistrița etc.

Dșoarele: Estela Luchi, Năsăud; Blanca Marcus, Rodna; Cornelia Petri, Năsăud; Aurelia Herman, Deș; Veronica Pop, Bistrița; Susana Bochiș, Borșa; Tini și Gigi Filipan, Năsăud; Virginia Gal, Secuieș; Marioara și Aurelia Tohón, Bistrița; Leontina Beșu, Borgo-Prund; Marița Gliza, Ripa de sus; Emilia și Marița Cutean, Bistrița; Natalia Grapini, Rodna-nouă; Hilda Wachsmann, Borgo-Prund; Cornelia și Geni Hanganuș, Borgo-Prund; Ana Rus, Iuda; Zoia Viteaz, Teaca; Lucreția Moisil, Năsăud; Camila Moldovan, Catina; Miți și Ema din Silvașul de câmpie; Eugenia Monasterian, Bistrița; Margareta Scurtu din Bistrița; Aurelia Cupșa, Mageruș; Elenuța Domide, Bistrița; Anuca Cuco, Bistrița; Veturia Petran, Bistrița; Regina Lazar, Borgo-Tiha; Zoia Branea, Măieruș; Veturia Domșa, Penticul-Tecei; Auroia Matheiu, Bistrița; Ciucea din Monor; Porcius, Rodna, etc.

Excursiune la Năsăud.

În momentele aceste, membrii comitetului, în frunte cu președintele și însoțiți de mai mulți fruntași din Bistrița fac excursiune la Năsăud.

Ultime informațiuni.

La Năsăud primirea s'a făcut la poarta gimnasiului, după care vizitarăm imosantul gimnasiu. Seara convenire la restaurantul Rahova, luând parte toată inteligența. S'au pronunțat multe toast entusiaste. Mercuri comitetul s'a întors acasă, petrecut până la Mocod.

LITERATURĂ.

Isus Christos în cuvintele sântei scripturi. Dl dr. Petru Barbu, profesor în Caransebeș, a publicat sub titlul acesta acolo în editură proprie, un volum, care conține în ordine cronologică momentele de frunte din viața lui Isus. Motivul care a îndemnat pe autorul să compună lucrarea aceasta, precum ne spune în prefață, este cauza că sânta scriptură în biserica gr. or. română a devenit foarte rară și scumpă și chiar și în sânta scriptură momentele vieții lui Isus sunt înșirate în mod fragmentar, la singularitate evanghelistă, necomplet și necronologic, încât mulțimea nici cu sânta scriptură în mână nu-și poate forma o idee clară despre viața lui Isus. Prețul 2 cor. 50 fil.

Originea voevodatului la Români. Dl Ioan Bogdan, membru corespondent al Academiei Române, a făcut în una din ședințele secțiunii generale trecute a Academiei Române, o comunicare despre originea voevodatului la Români. Lucrarea sa acum a apărut în broșură reproducă din Anale. Autorul arată că primii vievozi români se pomenesc pe teritoriul atârnat de regiile Ungariei, în țara Severinului și în Cumania. Ei apar ca supuși ai regelui unguresc. Despre acești vievozi s'a crezut că erau niște „seniori“ în țările lor și „vasali“ ai regelui, că aveau „autoritate teritorială“ și că treaba lor de căpetenie era „comanda armatelor și ținerea judecăților“. Aceasta interpretare înse este greșită. Dl Bogdan studiând chestiunea aceasta, trage concluziunea că vievozii erau, de la cucerirea maghiară încoace, niște șefi ai chinezilor, aleși de aceștia ca să reprezinte interesele lor comune față de suveran. În epoca cea mai veche, înainte de cucerirea maghiară și în timpul stăpânirii bulgare, ei erau șefii unor confederațiuni de chinezi; în vreme de pace ei hotărâșă nentelegerile dintre aceștia, în vreme de război ei se puneau în fruntea lor. Cele mai vechi două vevodate românești au fost în țara Severinului și în Cumania. Negul vevod a trăit în Hudus (Hodiș) Bihor, Ivan la Beinși. Cei mai renumiți vievozi români au fost cei din Maramureș. Numele de vevod este împrumutat de la slavi. Prețul 20 lei.

Expunerea finanțelor statului român. Premiul *Neuschotz*, de 2000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1903 a Academiei Române celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: „Expunerea finanțelor statului român de la 1859 până la 1902, cu o introducere asupra finanțelor Domniilor Regulamentare“. (Decis. 12 martie 1898.) Terminul prezentării manuscrisurilor la concurs este până la 1 septembrie 1902.

Gramatică română. A apărut în Oradea-mare: „Gramatica română“ cu explicațiuni, lecțiuni, întrebări și formule de ocupațiuni, pentru școalele populare, partea I, pentru clasa a doua și a treia. Edițiunea a doua. Prelucrată de nouă de Gavriil Páll. Editura autorului. Prețul 64 fileri.

Istoria naturală. Dl dr. Ambrosiu Chețianu, profesor gimnazial în Blaș, a scos de sub tipar acolo o broșură intitulată: „Istoria naturală și Muzeul de la școalele din Blaș“. Schiță istorică, reproducă din Anuarul gimnasiunii numit. Schițând fazele istoriei naturale, autorul ne arată propunerea acestui studiu la gimnaziul acela. Prețul 40 fileri.

TEATRU și MUSICĂ.

Serată teatrală în Cucerdea-română. Inteligența română din Cucerdea-română și impregiurime a aranjat la 15/28 august o serată teatrală cu declamațiuni și cântări. În urmă s'a jucat „Curca“ comedie într'un act de Theodor Alexi. După teatru a urmat dans.

Serată teatrală în Boian. Tinerimea din Boian a ținut la 20 august o serată declamatorică teatrală. Întâiu s'au declamat poeziile de Alecsandri, Eminescu și Coșbuc. Apoi s'a jucat „Cinel-cinel“ comedie într'un act de V. Alecsandri.

Opera română din București. Repetițiile pentru operă vor începe la 1/14 octombrie; iar reprezentațiile de operă se vor da cu începere de la 1 decembrie. Până acum, după informația „Voinței Naționale“, dintre artiștii români au fost angajați la operă dl Alexiu și dozoarele Camila Michăilescu și Micsora. De asemenea mai multe celebrități străine.

Concert în Pecica-română. Tinerimea română din Pecica-română a aranjat acolo joi la 15/28 august concert. Programa: 1. „Coroana cufundată“, de Bönicke, executată de corul bărbătesc. 2. „Doina“, poezie de G. Coșbuc, declamată de Ioan Stăt. 3. Reminiscences de Lucia di Lammermoor“, F. Liszt, executată la pian prin dozoara Olga Gerich. 4. „Somnoroase păsărele“, **, esec. corul bărbătesc. 5. „Nărodul și neguțătorul“ dialog de A. Pan, decl. de L. Igrășan și A. Roja. 6. „IX-mo concerto“, de C. Beriot, esec. prin violină de V. Ciaclan. 7. „Noua călugăriță“ de **, corul bărbătesc. 8. Fantasie „Ballet“, de C. Beriot, esec. prin violină de Virgil Ciaclan, acompaniat la pian prin Olga Gerich. 9. „Sârboaică“, de I. Vidu, esec. de corul bărbătesc.

SCULPTURĂ.

Statua lui Ioan Brătianu. Ziarul „Figaro“ din Paris scrie cu mândrie, că arta franceză a dobândit un nou succes în țara Carmen Sylvei, căci România a comandat statua lui Ion Brătianu la sculptorul Ernest Dubois din Paris. Artistul s'a terminat opera. Aceea este un grup compus din Brătianu, din patria română ridicând drapelul său care fâlfâie și un soldat care salută pe tinăra Românie și pe liberatorul ei. Acest grup ocupă partea superioară a monumentului, care are aproape înălțimea aceluia al lui Gambetta din Paris și al cărui ansamblu se completează cu alte opt figuri în giurul pedestalului și cu baso-reliefuli povestind, prin scene tratate în mod magistral, suirea pe tron a regelui Carol în 1866 și primirea entusiastă a poporului său la intrarea sa în București.

Statua unui dorobanț. Corpul ofițeresc de infanterie al României a luat inițiativa de a oferi regelui Carol cu ocaziunea glorioasei aniversări de la 28 novembre 1902 a 25-a aniversare de la căderea Plevnei, care a consfințit pentru totdeauna independența patriei, — o statueta în bronz, reprezentând, în miniatură, pe un dorobanț, uniformat cu costumul din vremea războiului, în picioare, rezemat cu ambele mâini de pușcă, în poziție de așteptare. Statueta este așezată pe un pedestal tot de bronz, pe care se află trei bas-reliefuli, reprezentând trei din cele mai memorabile episoade din campania de la 1877—78:

Trecerea Dunării și luptele de la Smîrdan și Gri-
vița. întregul acest monument are o înălțime de
1m 80. Esecutarea lui a fost incredințată tinerului
și eseculentului sculptor Späthe.

Un sculptor țeran. La expoziția industrială și
economică din Vêrșet, precum aflăm din „Drapelul”,
țeranul român din Berlișce, comitatul Caraș-Severin,
Iuliu Bosioc, a spus mai multe sculpturi din lemn,
făcute de dânsul în mod artistic. Aceste sculpturi au
atras atențiunea publică și în deosebi a ministrului
de agricultură, care asemenea a fost de față și a
lădat pe Bosioc, asigurându-l că va îngriji de dânsul.
Numitul ziar află, că ministrul va trimite pe țeranul
artist într-o școală industrială, ca să se perfecțio-
neze în arta sculpturii.

BISERICĂ ȘI ȘCOALĂ.

**Profesori noi la institutul pedagogic-teologic
în Arad.** Aflăm din „Tribuna Poporului” că în șe-
dința senatului școlar a consistorului aradan a fost
ales dl I. Coste profesor de istorie și N. Mihulin de
științele naturale la despărțământul teologic al in-
stitutului; iar dl Lugojan, care a terminat conserva-
torul din Lipsca, obținând diplomă, a fost reintegrat
în postul de profesor de muzică, și a fost numit
prefect la Alumeul nou; dl G. Ciuhandu, care a
studiat la Cernăuți, a fost numit profesor și prefect
la seminar, iar dl Traian Givulescu, învățător la
școala de aplicație, a fost numit prefect la alumeul
cel vechiu.

Școală civilă gr. cat. de fete în Blaș. În șe-
dința consistorială ținută sâmbăta trecută, serie
„Unirea”. Prea vener. consistor a decretat schimba-
rea actualei școale superioare de fete din Blaș, în
școală civilă, punându-o sub direcțiunea distinsului
profesor gimnasial Silvestru Nestor. Schimbarea se
va preface în chipul următor: Vor rămânea clasele
I—IV populare, având de învățătoare pe Georgina
B. Muntean și Aurelia Bariț, clasele V VI vor în-
cetă și în locul lor se vor deschide I și II civilă,
învățătoare Elisa Bodocan și profesori de la gimnasiu.
Calsa VII și VIII vor rămânea anul acesta, având
să fie sistate succesive; învățătorii la aceste clase
vor fi Elena Sinteon și Teodor Vandor. Pe an. școl.
1902/4 se va sistă cl. VII și deschide cl. III civilă,
iar în 1904/5 sistându-se cl. VIII, se va deschide și
cl. IV civilă. Astfel organizată școala, va ușura tre-
cerea elevilor la preparandie, care deocamdată nu
se va deschide, până ce școala civilă nu va fi com-
pletă.

C E E N O U ?

Casa în care a stat Petru Rareș în Bistrița.
În orașul Bistrița a fost dărimată nu de mult o casă
cu etagiu, de care se leagă reminiscențe din istoria
Moldovei. În această casă ar fi stat Petru Rareș,
voivodul Moldovei cu familia lui și o credință popo-
rală zice că acolo ar fi ascunsă coroana și averile
domnului român. În cursul veacurilor casa a trecut
din mână în mână, până ce acum câțiva ani deveni
proprietatea dlui Becher. Acesta a dărimat-o acum
până la pământ, urmând să clădească în locul ei un
palat frumos. Cu ocazia dărimării Becher, îndemnat
de legenda poporului, a pus muncitorii sub pază, în
credință că poate va eși la iveală coroana Moldovei

și tesaurul domnesc, — dar n'a găsit nimic. Se zice
de altfel că în cărcîma din acea casă ar fi servit
acum câțiva ani un chelner, care după scurt timp a
plecat din Bistrița, iar azi ar fi un om foarte avut.
Lumea crede că acesta ar fi descoperit tesaurul as-
cuns de secole.

Noi oficeri români. Au mai fost numiți locți-
torii de oficeri și următorii: Alexandru Patachi la
reg. de inf. 61, Irimie Hamsea la reg. de inf. 64,
Teodor Serb la reg. de inf. nr. 2, Victor Petric la
reg. de inf. nr. 82, Mihail Mohora la reg. de inf.
47, Semproniu Luca la reg. de inf. nr. 43.

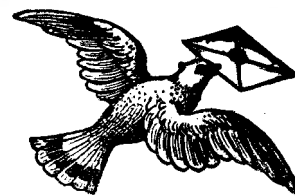
Cumpărarea unei moșii. Proprietarii români
din Orăștioara-de-sus au cumpărat moșia de 300 ju-
gure, proprietate de a vechei familii ungureșci Bar-
csay, cu 22.000 cor. Moșia se află pe hotarele co-
munelor Orăștioara și Costesci (lângă Orăștie.)

D I N L U M E .

Fabricantul Krupp și împăratul Vilhelm. Dacă
Krupp, faimosul fabricant de tunuri, este cel mai
bogat industriaș din Germania, împăratul Vilhelm
este, în schimb, cel mai mare proprietar fonciar. Împă-
ratul Germaniei are, în adevăr, 83 diferite proprietăți
cu o întindere de 9876 hectare. El plătește pentru
toate aceste proprietăți un impozit fonciar anual de
814.520 lei.

Soția lui Andrée nebunită. Îndrăsneata, dar ne-
norocita expediție a lui Andrée, care a încercat să
atingă Polul Nord cu balonul, a avut și un alt des-
nodământ sfâșietor. Doamna Andrée, soția explora-
torului, și-a pierdut mintea, în urma imeusei dureri
ce i-a pricinuit pierderea soțului ei. Acum câțva
timp, a încercat să dea foc casei în care locuiește.
Lucrurile s'au aplanat înse. Acum înse, dna Andrée
mărturisește printr'o scrisoare publică, crima sa. Sti-
lul desordonat al scrisoarei nu mai lasă înse nici o
îndoială asupra stării sale mintale.

Poșta redacției.

Toanele iubirii. Tu cu ochii me
mesoară și Cum iubesc pe Dumne-
zeu, nu se pot publica. Remâi la
genul popular, pentru care ai in-
clinațiune.

Vașcoiu. Le vom face loc în cu-
rând.

G. S. Regretăm că nu putem.
Critica dtale se vede că e inspirată

de ură personală.

A. F. Bistrița are după conscripția din 1900 12.081 lo-
cutorii, între cari 3741 Români. Aceștia s'au sporit din 1890—
1900 cu 1445 suflete.

Călimdarul săptămânei.

Dom. 13, Ev. dela Mateiu cap 19, gl. 3, v. 1.
Soarele răsare 5 o. 35 m. dim. — Apune 6 o. 16 m. p. m.

Diua sept.		Călimdarul vechiu		Călimd. nou
Duminecă	1	+ C. Simion stêlp.	14	+ Înălț. Cruci
Luni	2	M. Mamaut	15	Nicodim
Marti	3	M. Antim	16	Cornel și Cipr.
Mercuri	4	Prof. Moise	17	Lambert
Joi	5	Prof. Zacharie	18	Iosif Cup.
Vineri	6	Arch. Mihail	19	Sidonia
Sâmbătă	7	M. Sozonte	20	Eustachius

Proprietar, redactor răspundător și editor:
IOSIF VULCAN. (STRADA ALDAS NR. 14/296b.)

MERSUL TRENURILOR.

Valabil de la 1. maiu 1902.

Budapesta—Orade—Predeal—Bucureșoi						Bucureșoi—Predeal—Orade—Budapesta.					
		Accel.	Person.	Accel.	Person.	Accel.	Person.	Accel.	Person.	Accel.	Person.
Budapesta	pleacă	6 50	8 30	2 —	5 45	9 15					
Szolnok	"	9 07	11 31	3 59	9 27	11 19					
Szajol	"	9 21	11 49	4 12	9 46	11 33					
P.-Ladány	"	10 43	2 —	5 28	11 53	12 55					
Berettyó-Ujfalu	"	11 18	2 47	6 03	12 46	1 33					
M.-Peterd	"	—	3 —	—	1 00	—					
M.-Keresztes	"	—	3 12	—	1 14	—					
Bihar-Püspöki	"	11 48	3 32	—	1 36	—					
Oradea-Mare	sosește	11 56	3 42	6 39	1 48	2 11					
Oradea-Mare	pleacă	12 21	4 10	6 46	2 06	2 18					
Velența	"	—	4 17	—	2 31	2 26					
F.-Oșorheiü	"	—	4 28	—	2 42	—					
Teleagd	"	12 51	4 50	7 15	3 03	2 51					
Aleșd	"	†1 04	5 08	†7 28	3 21	†3 05					
Vad	"	1 27	5 33	7 50	3 45	3 26					
Ciucea	"	2 14	6 42	8 37	4 52	4 16					
Huedin	"	2 46	7 23	9 08	5 32	4 52					
Jegenye	"	3 10	7 55	†9 33	†6 01	—					
Ciuș	sosește	3 42	8 37	10 08	6 59	5 55					
Ciuș	pleacă	4 20	8 50	10 47	8 30	6 11					
Apahida	"	4 41	9 07	11 11	8 59	6 27					
Ar. Gyéres	"	5 56	10 16	12 36	10 41	7 27					
Sz. Kocsárd	"	6 33	10 56	1 40	11 31	7 52					
M. Ujvár	"	6 40	11 03	1 58	11 40	—					
Felvinț	"	6 48	11 12	2 07	11 50	—					
Aiud	"	7 11	11 34	2 32	12 20	8 16					
Teiuș	sosește	7 32	11 52	2 55	12 46	8 32					
"	pleacă	—	12 24	—	1 43	8 37					
Küküllőszeg (Blaș)	"	—	1 07	—	2 28	9 5					
Blaș	"	—	1 14	—	2 36	—					
Kis Kapus	"	—	2 15	—	3 48	9 47					
Mediaș	"	—	2 33	—	4 03	10 01					
Sighișoara	"	—	3 47	—	5 43	11 —					
Homorod-Kőhalom	"	—	5 35	—	7 54	12 26					
Feldio a	"	—	7 16	—	9 40	1 35					
Brașov	sosește	—	8 —	—	10 25	2 09					
"	pleacă	—	11 —	—	—	2 19					
Predeal	sosește	—	1 11	—	—	3 31					
Bucureșci	"	—	8 05	—	—	9 10					
Bucureșci	pleacă	—	7 50	—	—	9 15					
Predeal	"	—	3 32	—	—	1 12					
Brașov	sosește	—	5 00	—	—	2 18					
"	pleacă	—	7 48	—	—	5 8					
Feldiora	"	—	8 27	—	—	5 58					
Homorod Kőhalom	"	—	10 03	—	—	7 44					
Sighișoara	"	—	11 40	—	—	9 45					
Mediaș	"	—	12 40	—	—	10 58					
Kis Kapus	"	—	1 25	—	—	11 50					
Blaș	"	—	2 16	—	—	12 40					
Küküllőszeg (Blaș)	"	—	2 21	—	—	12 58					
Teiuș	sosește	—	3 02	—	—	1 42					
"	pleacă	12 05	3 38	8 48	—	2 07					
Aiud	"	12 28	3 58	9 07	—	2 29					
Felvinț	"	12 54	4 20	9 30	—	2 51					
M. Ujvár	"	1 03	4 27	9 37	—	2 58					
Sz. Kocsárd	"	1 58	4 32	9 53	—	3 11					
Ar. Gyéres	"	2 30	5 12	10 30	—	3 48					
Apahida	"	4 02	6 27	11 45	—	5 02					
Ciuș	sosește	4 27	6 48	12 07	—	5 24					
Ciuș	pleacă	5 23	7 00	12 53	—	6 17					
Jegenye	"	†6 11	7 59	†1 33	—	7 21					
Huedin	"	6 40	8 37	2 05	—	7 58					
Ciucea	"	7 09	9 19	2 38	—	8 37					
Vad	"	7 47	10 08	3 20	—	9 32					
Aleșd	"	†7 59	10 25	†3 32	—	9 49					
Teleagd	"	8 11	10 42	†3 44	—	10 07					
F.-Oșorheiü	"	—	11 01	—	—	10 27					
Velența	"	8 32	11 10	—	—	10 37					
Oradea-Mare	sosește	8 38	11 17	4 09	—	10 44					
Oradea-Mare	pleacă	8 43	11 36	4 15	—	11 04					
Bihar-Püspöki	"	8 52	11 47	—	—	11 14					
M.-Keresztes	"	—	12 05	—	—	11 37					
M.-Peterd	"	—	12 17	—	—	11 50					
Berettyó-Ujfalu	"	9 23	12 29	4 52	—	12 05					
P.-Ladány	"	10 06	1 34	5 40	—	1 19					
Szajol	"	11 21	3 8	6 59	—	3 04					
Szolnok	"	11 44	3 35	7 32	—	3 37					
Budapesta	sosește	1 50	6 20	9 35	—	7 10					

Oradea-Mare—Arad.

		Person.				
Oradea-Mare	pleacă	10	20	4	45	7 —
Ósi	"	10	30	4	56	7 16
Less	"	10	48	5	05	7 40
Cefa	"	11	03	5	34	8 05
Salonta	"	11	26	6	20	8 46
Kőtegyán	"	11	44	6	24	9 15
Sarkad	"	11	54	6	33	9 31
Giula	"	12	18	6	57	10 01
Ciaba	sosește	12	37	7	29	10 30
Chiaba	pleacă	2	05	7	41	4 32
Chitighaz	"	2	34	7	56	5 38
Arad	sosește	3	32	9 —	—	6 05

Arad—Oradea-Mare.

		Person				
Arad	pleacă	5	10	11	20	9 35
Chitighaz	"	6	14	12	31	10 54
Ciaba	sosește	6	40	12	57	11 24
Ciaba	pleacă	7 —	1 38	—	—	4 50
Giula	"	7	27	2	02	5 26
Sarkad	"	7	47	2	22	5 54
Kőtegyán	"	7	57	2	32	6 10
Salonta	"	8	23	2	57	6 47
Cefa	"	8	42	3	15	7 18
Less	"	9	04	3	33	7 51
Ósi	"	9	21	3	49	8 16
Oradea-Mare	sosește	9	32	4	00	8 31

Numerii cei groși înseamnă timpul de la 6 ore seara până la 5 ore 59 de minute dimineața. — Numerii senni cu † înseamnă stațiunile, unde trenurile numai condiționat se opresc.